Zamanın Ruhunda 8 Mart Özelinde;

"Dünya Kadınlarının Hakları"

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KARAAĞAÇLI

G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi, EBB Öğr. Üyesi.

1.Öndeyi

"Zamanın Ruhunda 8 Mart Özelinde Dünya Kadınlarının Hakları" konulu bu makalenin amacı; emek yoğun çalışan kadınların sosyal, ekonomik ve siyasal haklarına demokrasi ve insan hakları temelinde dikkat çekmektir.

Alan yazın verilerine ek olarak yazarın postpozitivist görüşlerine ve gözlemlerine dayalı oluşturulan çalışmada konu; (1)Öndeyi, (2)8 Mart Özelinin Doğuşu ve Emekçi Kadınların İstemleri (3)8 Mart Özelinde Emek ve Sermaye, (4) 8 Mart Özelinde Emeğin Sermayeden İstemleri, (5)8 Mart Dünya Kadınlar Gününün Kazanımları, (6)Türkiye Coğrafyası'nda 8 Mart Dünya Kadınlar Günü, (7)(Mart Dünya Kadınlar Özelinde Kadına Şiddet Kanseri, (8)Sonuçlar, (9)Öneriler, (10)Vargı ve Yargı alt başlıklarında sistematize edilmiştir..

2. 8 Mart Özelinin Doğuşu ve Emekçi Kadınların İstemleri

Alman asıllı Clara Zetkin tarafından emekçi kadınların istemlerinin gezegende uluslararası niteliğe kavuşturma görüşüyle, Birleşmiş Milletler tarafından 16 Aralık 1977 tarihinde 8 Mart "Dünya Kadınlar Günü" olarak uluslararası bir gün haline geldi.

Dünya Emekçi Kadınlar Günü özeli, 25 Mart 1911'de Amerika Birleşik Devletleri'nde New York'ta bir gömlek fabrikasında çıkan yangında fabrika önüne kurulan engeller nedeniyle dışarı çıkamayarak hayatını kaybeden emekçi kadınlar için yapılan protesto eylemleri ve grevleri ile başladı.

O gün yani; 25 Mart 1911'de gömlek fabrikasında yaklaşık bin kişinin çalıştığı bir sırada, sigara izmaritinden çıktığı öne sürülen yangında çoğu henüz 20 yaşında bile olmayan, göçmenlerden oluşan, 129'u kadın, 146 işçi yaşamını yitirmişti.

3.Zamanın Ruhunda 8 Mart'ın Özelinde Emek ve Sermaye

Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nün temelleri, emekçi işçi hakları hareketlerine dayanıyor. Çünkü; 1 Mayıs Devrimci İşçi Hareketleri dünyada ilk kez 1856'da Avustralya'nın Melbourne kentinde taş ve inşaat işçilerinin, günde sekiz saatlik iş günü istemlerini dile getirmeleri amacıyla yürüyüş yapmalarıyla başladı.

Benzer istemi yani günde 8 saat çalışma beklentilerini işçiler, 1 Mayıs 1886'da Amerika İşçi Sendikaları Konfederasyonu organizasyonuyla Chicago kentinde de gösterdiler.

Bu gösterilerin nedeni; işçileri haftada 6 gün günde 12 saat çalışma koşullarının iyileştirilmesine dönüktü. Çünkü; anılan çalışma koşulları işçilerin yaşam sürelerini kısaltırken, yaşayan işçilerin kalan ömürlerini sağlık sorunlarıyla geçirmelerine neden oluyordu (Karaağaçlı, 20024).

8 Mart'ın Özelinde Emek ve Sermaye olgularına tümel bir bakış yapıldığında; geçmişten günümüze kadar kapitalist ve post-kapitalist tercihli yeni özneli liberal siyasaların uyguladıkları tutucu, kuşatmacı ve olligarşik politikalarının emek ve işçiler aleyhine devam ettiği gözleniyor.

Çünkü; Endüstri Devrimi sonrasında küresel sermaye artı değere ve servete doymadı, doymuyor ve doymayacak görünüyor(!).
Bu doymazlık ile 21.asrın ilk çeyreğinin bitimine 9 ay kalırken; sermaye ve kapital bakış; emek yoğun çalışandan aşağıda sıralanan değişkenlerden dolayı daha çok yararlanmak ve sömürmek istiyor.

- Çok uluslu şirketler bütün sermayesini emek yoğun çalışanlara dayandırıyor.
- Emek, bir nesne olarak görülmeye devam ediyor.
- Emek, hakkın karşılığı olarak değil, alınıp satılan bir meta olarak değerlendiriliyor.
- Bu değerlendirmede ise emek sahibinin sermayedara emeğini özgür bir iradeyle sattığı varsayılıyor (!).
- Eş deyişle işçi emeğini kapitalist birimlere güya gönüllü bir değiş tokuşla sattığı söyleniyor (!).
- Oysa, emek sahibi yaşamak zorunlu ihtiyaçlarını karşılamak için çalışırken, sermayedar ise kar marjını artırmak için çalışma hayatında çalışıyorum rolünü oynuyor.
- Oysa, emek yoğunlukta çalışmada işçinin salt kol, el ve zihin gücü varken, tüm üretim materyal, ortam, araç ve fizik mekanları sermayedarın sahipliğinde ve kontrolunda gözüküyor.
- Emek gücünün değeri, bu gücün yeniden üretilmesinin maliyeti kadar iken işçi daha fazla çalıştırılıyor.
- Somut olarak gözüken, mesai-ücret ilişkisinde sermayedar soyut emek işgücünden daha fazla artı değer çıkarıyor (Marx, 2021).

4. 8 Mart Özelinde Emeğin Sermayeden İstemleri

8 Mart Dünya Kadınlar Günü, 1908 yılında, New York'ta 15 bin çalışan kadının istemlerine karşılık bulmak için yaptıkları girişimlerle dünya gündemine girdi. Devamında ise 1909 yılında Amerika'da bir grup 8 Mart'ı Ulusal Kadınlar Günü ilan etti.

Emek yoğun çalışan kadın işçilerin doğal istemleri şu noktalarda toplanmıştı:

- Daha kısa çalışma süreleri,
- Daha iyi maaş ve
- Seçme hakkı isteme.

Ekonomik, sosyal ve siyasal boyutlu bu istemlerinin çıkış noktası; "çalışma koşullarının iyileştirilmesiydi. Çünkü; çeşitli kimyasallar ve radyasyonlardan kaynaklı olarak işçilerin yaşam süreleri kısalırken, yaşayan işçiler de kalan ömürlerinde yoğun sağlık sorunlarıyla karşılaşıyordu Karaağaçlı, 20024).

5.8 Mart Dünya Kadınlar Gününün Kazanımları

Gezegende evrilen sosyo-ekonomik ve siyasal ideolojilerin uzantısında; Dünya Kadınlar Günü, 1967 yılında feminist hareket tarafından benimsenene kadar daha çok sosyal demokrasi ve sosyalist sistem uygulanan ülkeler tarafından kutlandı.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun 16 Aralık 1977 yılında aldığı karar ile üye ülkeler kendi geleneklerine ve tarihlerine uygun bir günü Uluslararası Kadın Hakları ve Uluslararası Barış Günü olarak kutlamaya davet edildi (BM,2021).

Gezegende ve Türkiye Coğrafyası'nda 8 Mart Dünya Kadınlar Gününde, 1948 doğumlu İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nde yer verilen insani temelli kadınların ekonomik, siyasal ve sosyal kazanımlarına ve başarılarına demokratik haklar ve görevler ikliminde dikkat çekilmektedir.

6.Türkiye Coğrafyası'nda 8 Mart Dünya Kadınlar Günü

Türkiye'de 8 Mart Dünya Kadınlar Günü ilk kez 1921 yılında sınırlı sayıda kadın işçiler tarafından gerçekleştirildiği görülüyor.

1975 yılında "Birleşmiş Milletler Kadın On Yılı" ilan edilince Türkiye'de bu kapsamda yer aldığı için 1975 yılında Türkiye'de "Kadın Yılı Kongresi" yapıldığı gözleniyor.

8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nün 1975 yılında kutlanmaya başlamasında demokratik kadın girişimleri etkili olurken; 8 Mart Dünya Kadınlar Günü salonlardan halka açık kamu oyunun önünde kutlanmaya başlıyor.

Türkiye Coğrafyası'nda 12 Eylül 1980 Askeri Darbesi'nden sonra dört yıl süreyle kutlanasına izin verilmezken; Dünya kadınlar Günü 1984 yılından bu yana her yıl çeşitli kadın örgütleri tarafından kutlanmaya devam etmektedir.

7.8 Mart Dünya Kadınlar Özelinde Kadına Şiddet Kanseri

8 Mart Dünya Kadınlar özelinde kadınlar şiddet olaylarının çıkış nedenlerinin aşağıda ana çizgilerle açıklanan yönlerle ilgili olduğu gözleniyor:

7.1.626284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'a ragmen şiddet sürüyor: Aile içinde şiddet, saldırganlık ve gerginlik hal ve davranışların çok olduğu ortamlarda yetişen bireylerin şiddet yanlısı olmaları artıyor (Resmi Gazete, 2012).

7.2.Şiddet olgusu özne, ideoloji ve şehir ayrımıyla meşrulaştırılmaya çalışılıyor: "Sorun ben de ve biz de değil' ötekinde, o partide, o şehirde ya da bu şehirde" demekle sahiplik kimliği öne çıkarılarak şiddet sorunu meşrulaştırılmaya çalışılıyor**.**

7.3.Eşitsizlikler ve duyarsızlıklar şiddeti artırıyor: Toplumsal eşitsizlikler her geçen gün artarken; İnsanların birbirine kötü davranmasının olağan davranış kalıbı gibi görülmektedir.

7.4.Günlük yaşamda şiddet her alanda artıyor: Günlük yaşamda, eğitim, sağlık, siyasal, ve spor alanları diğer alanlardan ayrı bir olguymuş gibi görülürken; artan hayat pahalılığı ve insanların alım gücünün azalması insanların normal davranmalarına engel olmaktadır**.**

Yukarı satırlarda sıralanan şiddeti artıran bu başat nedenlerden dolayı; şehir, yer, ülke ve ırksal ayrımsız şiddet her yerde insanlık suçu olup, suçun bireyselliğinin göz ardı edilmesi de şiddet olaylarını artırmaktadır (Karaağaçlı, 2022-3).

8.Sonuçlar

1. Dünya Kadınlar Günü'nün temelleri, işçi hakları hareketlerine dayanmaktadır.
2. 17. yüzyıl sonları ve 18. Yüzyılın başında kapitalist politikalar sonucu işçiler için çalışma ve yaşama koşulları son derece kötüydü. İşçiler uyumanın ve yemek yemenin dışında kalan zamanlarında günde 16 saat çalışırken, dinlenme, eğlenme kendine, eş ve çocuklarına zaman ayırma gibi temel sosyal yaşamdan uzaktılar.
3. 8 Mart Dünya Kadınlar Günü, 1908 yılında, New York'ta 15 bin çalışan kadının istemlerine karşılık bulmak için yaptıkları girişimle başladığı gözlenmektedir.
4. Dünya Kadınlar Günü, kadın haklarının ekonomik, sosyal ve siyasal bağlamlı istemlerine dikkat çekmektedir.
5. Dünya Kadınlar Günü, anne, kız kardeş ve kız çocukları özelinde toplumu oluşturan aile, eğitim, ekonomi, siyaset, devlet , hukuk, ve demokratik toplum kurumları bütünlüğü içinde ele alınmasını gerekli kılmaktadır.
6. Dünya Kadınlar Gününde, kadına şiddet sorunsalının çözümünde paydaş ortak hedeflerine ve katılımına gereksinimler artmaktadır.

9.Öneriler

1. Türkiye Coğrafyası'nda Dünya Kadınlar Günü özelinde kadına şiddet olgusu *çok yönlü* yaşayan *bir konu olarak ele alınmalıdır.*
2. Dünya Kadınlar Günü, bağlamından kopartılarak görmezden gelinme-me-lidir.

3. Dünya Kadınlar Günü, Demokratik insan hakların bir gereği olarak ulusal ölçekte kutlanmalıdır.

4. Dünya Kadınlar Günü özelinde toplumu yeniden yapılandırmada öncü rolleri olan eğitim, okul, öğretmen ve öğrenci paydaşlarının ortak, dayanışmacı, eşgüdümlü, eşzamanlı ve eş görevli katılımları sağlanmalıdır.

5. Dünya Kadınlar Gününde yaşama ve eğitime, yabancılaştıran kadına şiddet problematiğine sıfır hoşgörüyle yaklaşılmalı, şiddete karışanlara cezasızlık algısı giderilmelidir.

10.Yargı ve Vargı

8 Mart Dünya Kadınlar Günü, tarihsel süreç evriminde başlangıçta Sosyal Demokrat ve Sosyalist sistem temelli ülkeler ve girişimlerle kutlanırken; güncel bağlamda ise evrensel ve ulusal ölçeklerde farklı kadın kuruluşları, kamusal yetkililer ve kurumlar tarafından da kutlanmaya devam etmektedir.

Cumhuriyetçi Demokratik zemin ve insan hakları temelinde; 8 Mart Dünya Kadınlar Günü özelinde, kadınların ekonomik, sosyal, siyasal hakları, sürekli kamuoyu gündeminde dirik ve dinamik tutulmalıdır. Kadına şiddet olayları ve yaygın mobing lekeleri ise kısa vadede azaltılmalı orta vadede ise tamamen çalışma ve yaşam ortamlarından kaldırılmalıdır.

Kaynaklar

BM. (1948). **İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi. "Universal Declaration Of Human Rights.** Birleşmiş Milletler. 10 Aralık 1948. Ss. 71-77.

BM. (2020)."Birleşmiş Milletler'in Dünya Kadınlar Günü Tarihçesi. *www.undocs.org*. 8 Mart 2020.

BM. (2021)."BM Genel Kurulu 32. oturumu, 142 no'lu karar". www.undocs.org. 11 Nisan 2021.

Karaağaçlı**, M. (**2019-3). Okullarda ve Eğitimde Şiddetin Evrilmesi. **Şiddetin Önlenmesi Çalıştayı. Ankara: 15-16 Kasım.2019**. **TC**

Cumhurbaşkanlığı THİEK. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu'nun (HİEK) 08.11.2019 tarih ve E1724 Sayılı yazısı. Çalşştaya sözlü bildirili ve sunumlu katılım. Ankara; Green Park Konferans Salonu. 16 Kasım 2019.

Karaağaçlı, M. (2022-3).**6222 Sayılı Yasa Gereği Şiddet Her Yerde Şiddettir! Niye Şehir Kimliği Öne Çıkarılıyor?** Ankara**:** www.yurtspor.com. 29.11.2022.

Karaağaçlı, M. (2023).Yaşama, Eğitbilime ve Okul İklimine Yabancılaştıran Şiddeti Giderme Yaklaşımları. Konulu sözlü bildiriyle, **Şiddet Döngüsü ve Çözüm Önerileri Sempozyumu 22-23 Aralık 2023. Samsun: 19 Mayıs Üniversitesi Rektörlüğü'nün Düzenlediği Sempozyum'a** Çağrılı konuşmacı olarak katılım.

Karaağaçlı, M. (2024).**Tarihin ve Zamanın Dayanışmasında 1 Mayıs Özelinde; Emek ve Sermaye.** http://www.mektepligazete.com. köşe yazıları. 1 Mayıs 2024.

Marx, K. (2021). **Kapital.** Çev: Nail Atılgan, Erkin Özalp ve Mehmet Selik. Yordam Kitap.

Resmi Gazete. (2012). **6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun.** Sayı 28239 , Kanun No: 6284. 20 Mart 2012.

Etiksel Gerekçe

Bu yazında hazırlık, plan, yazım, alıntı ve raporlaştırma süreçlerinde araştırma yöntem bilim ilkelerine göre; atıf ve alıntı kurallarına uyulmuş, alan yazın verilerinde bir intihal ve manipülasyon yapılmamıştır.

Etiksel İlke

Burada yer verilen görüşlerden yapılan alıntılarda kaynak gösterilmesi etiksel olarak uygun olacaktır.

İletişim ve Erişimi

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KARAAĞAÇLI
T.C.Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, EBB Öğretim Üyesi

e-posta-1: mkara@gazi.edu.tr
e-posta-2: mustafakaraagacli80@gmail.com
Web-1 : w3.gazi.edu.tr/~mkara
Web-2 :https://avesis.gazi.edu.tr/mkara
ORCID :https://orcid.org/0000-0003-3488-1021

Süren Yayın Ortamları ve Portalları

Futbol-spor-yorum :www.yurtspor.com.yazarlar
Eğitim,sosyoloji ve güncel:www.mektepligazete.com.köşeyazıları
Bilim-araştırma :www.mektepligazete.tebeşirbülten.com
Konuk yazarlığı-1 :www.bcp.org.tr
Konuk yazarlığı-2 :www.derslerdergisi.comr
Tüm yayınlar blogu :mustafakaragacli.blogspot.com

Bilişim Medyaları

Facebook-1 :Kirizma
Facebook-2 :Mustafa Karaağaçlı
X :M_Karaagacli_
İnstagram :mustafakaraagacli1
Youtube kanalı:http://www.youtube.com/@